

ՇԴԹԱՏԱԿԻՐ ԳՐԻԳՈՐ ՊԱՏՐԻԱՐԺ ԵՐՈՒՍԱԳԼԵՄԻ

Շաղ մը նիհար ովկիանոսէն Քու գրութեան,
Տեղայ վրան, խուժ անշրդի մեր սիրտերուն,
Տեր դասաւոր, զի աղջն է հոծ վրան նամբուն
Որ կը շանի Քու մեծ սիրոյն:

ԺՂԹԱՆԵՐՈՒ ԼԵԶՈՒՆ

Մարդեր մահկանացու են, երբ կույան իրենց վիճերը, աստուածներ՝ երբ գիտեն լալ ուրիշներու վիճերը:

Պարանոցին ուներ շրթայ, Ու ոսկերուն՝
Փռնին հազար դարպասներու, Ու զներուն մեղր,
Շուրթին օրհնէմն եկեղեցոյ Սասուածաւեալ մեր հայրերուն:
Հագած այսկերպ զրահն երկաթ,
— Պարսփի գօտին —
Շինուած ցեղին անհուն ցաւէն
Ծուէն, ծուէն,
Ան կը կենար այսպէս սեմին
Իր երազին:

Պարանոցին ծանր երկաթ,
Շուրթին՝ օրհնէմն,
Ան կը կենար դարպասներուն եկեղեց-
Պալատներու շէնք մութին: [ւոյ,
Ո՞վ էր մուրիկն այս սրբազան,
Տարաւարհիկ,
Որ սիրէ սիրս, երկրէ երկիր,
Քարէ էր տուր ոսկերն իր նէ:
Զէին հանչցած քուն ու հանգիս
Աչքներն իր,
Ըսպասին մէջ իր Ասրծոյն
Եւ իր ցեղին,
Հրաւաժիպ ու անմահանչ:

Պարանոցին շրթայ ու խաչ,
Դեղին մոխիր երեսներուն,
Ոչ մէկ շրթունք կրնար սակայն
Պատմել կրակն անոր ձայնին,
Երբ կը հնչէր ծանր ու ձոյլ
Ասեաններուն եւ սիրերուն:

Վանք ու պալատ, տուն ու խրճիթ,
Կը բանային մութերն իրենց
Անօրինակ այս մուրիկին,
Որ կը խօսէր շրթաներու կրակ լեզուն:
Որուն սիրէն չափ սրբութիւն,
Իմաստութիւն,
Կը բաշխուէր տոմիկ, օտար,
Մարդոց բոլոր որդիներուն:

Ան կը փալէր, հրուած կարծես
Մեր դարերէն,
Հրաւիրուած մրտաժուլէն,
Տեսիլներէն աստուածազգեաց
«Ընտիրներուն»,
Դիրն է որոնց այսպէս զոհուիլ
Ու տառապիլ,
Անմահանալ ապա մահով:

Արդար էր ան,
Փռնէն ելած հացի նըման,
Պարանոցին ուներ սակայն,
Պղինձ շրթան,
— Մուրհակ պարտուց —
Ուրիշներու ծով մեղներուն:
Խոնջ ու սրտում եւ ծերացած
Անժամանակ,
Կըրակին մէջ իր յոյզերուն
Առաւելեալ ինք բռնկում,
Կը հալէր իր փողոցութենէն:

Օրեր, օրեր ու տարիներ [ւէն,
Քալեր էր ան տաճանի ձիգ համբանե-
Յոգնած սիրտը, բայց երջանիկ,

Նրման մէկուն որ չի փախչիր
Կեանքի գիրէն:

Պարանոցին պղինձ շրջալ,
Թարթիչներուն՝
Փռչին հազար համբաներու:
Զհարցուց օր մ'իր Աստուծոյն,
Թէ ո՞ւր այսպէս զինք կը սանէր,
Աստանդական սաղարդի պէս
Զոր կը հոսէ շունչը հովին:

Գիտէր, գիտէր,
Թէ բռնակալ սուրն էր սիրոյն,
Կը խորսակէր բելերն ամէն
Քըմայներուն,
Թէ ուղիէն արցունքներու
Եւ արիւնին,
Համբաներէն խորախորհուրդ,
Մենք կը հասնինք էր մեծ սիրոյն:

Գիտէիր դուն
— Աստուածաբալ մեծ հայրապետ —
Թէ կը գրուի չարիքին հետ
Ամէն բարիք,
Վըրան անհուն էր մատնանին,
Բայց չի կորսուիր հետք մը աղօթք,
Կարիլ մ'արցունք, շող մը ժրպիս,
Կեօռին մէջ իր անսահման
Արդարութեան,
Մեղի ծովուն վըրայ կամար,
Ու կը փայլի զերդ շողական
Յաւիտեանէ մինչ յաւիտեան:

Գիտէիր դուն,
Թէ մարդն է չար ու զազրելի,
Հեմակ ներկած մեղները իր.
Թէ բառերէն իրեն կախարդ
Հոսք կուգար սեւ մեղներու:

Գիտէիր դուն,
Զարդարանար չարը չարով,
Արիւնն ինչպէս չի լուացուիր

Այլ արիւնով:
Լա էր փաշէլ ֆողը ներման,
Զերդ վարագոյր ոսկեկարան,
Վըրան սրսին,
Հում կաթ ծըծող
Մարդոց բոլոր որդիներուն:
Ինչ չան բանալ խեցին մեղաց,
Փռուր փռուր լոյսին հանել
Յետը մարդոց:

Բարիքն է լոկ մեզ ապրեցնող,
Լասը ինչպէս
Վերելն անհուն մեղքի ծովուն:
Բարի անուն է յիշատակ,
Մեր ամենէն անկապտելի է իրական
Գանձերը սուրբ,
Լոկ կը յանձնենք մենք դարերու,
Իբրեւ բիւրեղ ու մարգարիտ:

*

Պարանոցին երկաթ անուր,
Սրբին ժրպիս,
Խաղաղութեան շունչի մը պէս
Դուն կուգայիր ծիածանուիլ
Այս սուրբ յարկի երկնքին մէջ,
Ծառալեղով տաքախարհիկ
Խունկն հոգիիդ,
Օծող սիրտերն երկնի շաղով:
Ստուերներն իսկ այս սուրբ յարկին,
Նկարներէն իրենց խոժոռ,
Քաղցրահայեաց ու ժրպիտով
Կ'ողջունէին քու գալուստդ
Շնորհաբեր.
Խաղաղութիւն կ'իջնէր անձեդ:

Մարդոց չարիքն ու պրզօրօքն
Անպարագիծ,
Գըմբէք նետած մինչեւ երկինք,
Կը յաւակներ իր ետեւէն
Քաշել, տանիլ,
Ժառանգութիւնն այս սրբազան,

Որուն լոյսերն էին խաւար,
Սիւներ՝ կործան:

Որ վիրաւոր, արիւնաբաւ,
Որդիներէն իր հարազատ,
Նըման անոր, այն եղիելոյն,
Օր մը ինկած վէրքերով լի,
Ճամբուն վըրայ երիւզի:
Տարիներով ոչ ոք ուզեց մասուցանել
Իր շրթներուն դեղ ու դարման,
Եւ վէրքերուն ալ բալասան:

Դարձած այսպէս աղբիւր չոճած,
Գօս ապառաժ,
Հայն ու օտար խոյս կուտային
Իրմէն դժկամ,
Կարծես ախտին չար ժանտախտին
Ուրուականէն:
Անէծք անուան յիշատակին,
Կը կարդային օրը եօթ յեղ,
Մօտն ու հեռուն մարդեր բոլոր:

Ու դուն եկար,
Խուժ, անջրդի սիրտերուն դէմ
Մեակ արդար,
Պատճառն անիծակոտ
Մուրհակ պարտուց,
Նիւթուած այսպէս ձեռքերէ չար,
Իբրեւ անէծք,
Իբրեւ ժանգոտ շրթայ ինկած
Պարանոցին այս դարաւոր
Հաստատութեան:

Ու դուն եկար,
Քաղցր յուզումով կը դողային
Ըստներները այս սուրբ յարկին:
Խաղաղ, անուշ,
Յօղն առտուան կ'իյնայ ինչպէս
Բաժակին մէջ ծաղիկներուն,
Հոգիդ դալար զերթ շարունակ

Կը բացուէր այս յարկին վըրայ,
Ծաղկեցնելով սիրտերը խուժ,
Արգիլելով անուամ հունձին
Ասելութեան սեւ նախանձին:
Կ'ոսկիանար ու կը բացուէր
Մութերուն մէջ,
Այգը կարմիր, սէրը հըզօր,
Ամէն օր նոր փու երազին,
Որ դարէ դար,
Իբրեւ արիւն, իբրեւ նշխար,
Կը բաշխուի զաւկներունդ
Այս դարաւոր հաստատութեան:

Հոգեւորն էր, տօն տաղաւար,
Սուրբ Յակոբայ զմբէթին տակ
Պատճառով աղջը խորունկ
Քուն դարերուն,
Կ'այգեւորէր հոգին պայծառ
Հայաստանեայց եկեղեցւոյ:
Նորէն ծաղիկ կը բանային,
Խորանն ու բեմ,
Մոմ ու կանթեղ,
Մութն ընելով ոսկի ոստայնամարմին
Ու առագաստ,
Ըղձանմաններու կարօտակէզ,
Լուցուած խորէն խորախորհուրդ
Մեր դարերուն:

* * *

Տարիներ վերջ,
Շուրթին՝ ժրպիտ, աչիւն՝ արցունք,
Երանելին բազմաչարչար,
Սիրքը որուն չնանչըցաւ
Դուլ ու դադար,
Աչերն որուն տարիներով
Զունեցան փուն.
Աղօթաձեւ,
Կեցած Տիրոջ պատկերին դէմ,
Կը դողային իր շրթունքներ:

. . . Աստուածորդի՛,
 Յուրսն է ինկած վրան կրակ
 Իմ օրերուն,
 Ու մօսն եմ ես գերեզմանին,
 Ա.վ մը ծովէն ժամանակին,
 Որ կը լեցուի մարդոց ցառով
 Ու երազով:

Մոմս է նուաղ,
 Որ հալեցաւ առանակին վրայ փառ-
 Ա.խարհն է մութ,
 Ու մենք մոմեր,
 Մոմեր ներմակ, մոմեր կարմիր,
 Վա՛յ առանակ չունեցողին:

Աստուածորդի՛
 Քեզմով միայն մենք կ'ըլլանք հաց
 Մեր մեղերուն,
 Ըսեղծելու սիղմէն անձրելը լոյսերուն:
 Քու ափերուդ մէջն են անեղ
 Սիրերն ամէն մարդոց բոլոր:

Շաղ մը նիհա՛ր
 Ովկիանոսէն քու գրքութեան,
 Թող միտս իջնէ զերթ մանանայ,
 Մենասանին վրայ այս սուրբ,
 Փարատելու աղջը մըռայլ

Համբաներէն սերունդներու,
 Որ կը քանի քու մեծ սիրոյն:

Ա.ջրդ հրգօր ձող պահպանակ,
 Ընդդէմ բոլոր չարիքներուն
 Երեսելի աներեւոյթ:
 Խաղաղութիւն եւ բարութիւն,
 Վրան զալիք սարիներուն,
 Մութ սիրերուն
 Մարդոց բոլոր որդիներուն:

Տագնապ, կրակ ու տառապանք,
 Որոնք կէս դար
 Հալածեցին մարմինն իր խեղճ,
 Ձերք վառագոյր
 Կ'իյնար այլեւս իր երեսէն:
 Ու կը հանգչէր իր սուրբ հոգին
 Այս աշխարհէն,
 Ոսկի բարձին
 Երկինքներու:

Խօսքը վերջին իր աղօթքին,
 Դեռ դողացող իր շրթներուն,
 — Պահէ՛, ով Տէր, Ուխտն այս անփորձ,
 Թող չպակսի ձեռք մաքուր
 Իր կանթեղին,
 Հոգիներէն սրբազան հուր —:

ԵՂԻՎԱՐԴ

